

Економічні науки

Рибалко Олена Михайлівна

*кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку та оподаткування
Запорізький національний університет*

Полтавченко Ольга Сергіївна

*студентка
Запорізького національного університету*

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ І ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ

***Анотація.** У статті розглянуто поняття «реалізація готової продукції», виділено головні завдання та проблеми обліку, аналізу та реалізації, що дасть змогу покращити діяльність підприємства. Визначено тенденції та перспективи обліку готової продукції. Проаналізовано проблеми обліку готової продукції в Україні. Доведено, що ефективне управління процесами виробництва, обліку та аналізу готової продукції в сучасних умовах можливе за наявності у суб'єктів управління своєчасної, повної, правдивої інформації про фактори, що впливають на її собівартість та майбутні доходи від реалізації готової продукції.*

В сучасних умовах успішна діяльність кожного підприємства залежить від рівня економічної ефективності виробництва готової продукції. Облік готової продукції, а також її реалізації є важливою проблемою в діяльності сучасних підприємств України, тому що завдяки виробництву готової продукції вони отримують та максимізують свій прибуток.

Отже, удосконалення організації обліку виробництва готової продукції від її реалізації є основним способом досягнення соціальної та економічної ефективності в діяльності підприємства.

Ключові слова: *готова продукція, виробництво, дохід від реалізації продукції, собівартість, автоматизований облік.*

Виклад основного матеріалу. Відповідно до П(С)БО 9 готовою вважається продукція, яка виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним і якісним характеристикам, які передбачені договором або іншим нормативно-правовим актом .

Готова продукція – це вироби, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, які відповідають діючим стандартам, технічним умовам або вимогам замовника, передбаченим у договорі, прийняті на склад або замовником.

При постановці бухгалтерського обліку в організаціях окреме місце займає облік готової продукції, так як він на пряму впливає на фінансові показники діяльності підприємства. До задач бухгалтерського обліку готової продукції входять:

- систематичний контроль випуску готової продукції, станом запасів, об'ємом виконаних робіт та послуг;
- своєчасне та правильне документальне оформлення відвантаженої та відпущеної готової продукції, чітка організація розрахунків з покупцями;
- контроль за збереженням готової продукції та дотримання встановлених лімітів;
- контроль виконання планів договорів – поставок по об'єму та асортименту реалізованої продукції з метою оцінки роботи менеджера;
- виявлення рентабельності всієї продукції та окремих її видів;
- своєчасний та точний розрахунок сум за реалізовану продукцію, фактичних витрат на її виробництво та збут, розрахунок прибутку.

Готова продукція становить основну частину товарної продукції організації. В основному вона призначена для реалізації, але певна її частина може споживатися на підприємстві. До готової продукції відносять виконані для замовників роботи та послуги автотранспорту, ремонтного виробництва, будівельно-монтажні роботи.

Головне значення на сучасному підприємстві приділяється реалізації готової продукції. Саме готова продукція та її реалізація є найважливішими економічними показниками в діяльності підприємства. В обсяг реалізації включається відвантажена та випущена продукція незалежно від того, зарахований платіж на розрахунковий рахунок установи чи ні.

Отже, реалізація готової продукції – це мета діяльності підприємства, кінцевий етап кругообігу його засобів, по завершенні якого визначаються результати господарювання та ефективність виробництва.

Для уникнення розбіжностей в оцінці готової продукції необхідно визначити відхилення між фактичною та умовною вартістю готової продукції після формування калькуляції та скласти відповідні проводки: Дт 26 «Готова продукція»; Кт 23 «Виробництво» (якщо фактична собівартість готової продукції перевищує умовну вартість). Або сторнувати такий запис, якщо фактична собівартість виявиться меншою від умовної вартості [1].

Одночасно потрібно відобразити суму відхилень, яка виникає між фактичною виробничою собівартістю готової продукції та її вартістю за обліковими цінами.

Бухгалтерський облік повинен забезпечити дані не лише про обсяг продукції та доходів від їх реалізації, але й асортимент продукції, масштаби продажу, ціни, собівартість, витрати на збут, канали збуту тощо [2].

Готова продукція оприбутковується на складі на основі первинних документів, а саме: накладних, актів, відомостей випуску продукції, документів, що засвідчують якість (свідоцтво про якість, сертифікат відповідності) [3].

Ефективність роботи з обліку та аналізу реалізації готової продукції значно підвищується завдяки засобам інформації та автоматизації документообігу. Використання автоматизованого ведення бухгалтерського обліку дає можливість підприємству формувати велику кількість звітів, розрахунків, проводити економічний, фінансовий аналізи діяльності підприємства. Вартість і затрачений час на складання форм є незначним, що дає змогу повністю задовольнити інформацію з обліку та аналізу готової продукції, скласти прогностні розрахунки для прийняття ефективних управлінських рішень у сфері реалізації готової продукції.

Найбільша кількість помилок з обліку готової продукції при «паперовій» формі виникає на стадії перенесення даних з одного первинного документа до іншого і також при складанні різноманітних звітів.

Отже, використання автоматизованого обліку готової продукції дасть змогу повністю позбутися таких помилок. При автоматизованій формі процес ведення вхідної інформації проводиться тільки один раз і частково контролюється програмним забезпеченням, решта процесів проводиться автоматично. Програмне забезпечення дає змогу перевірити повноту, правильність заповнення реєстрів відповідно до нормативних актів, швидко виявити помилку і вказати способи її виправлення. Таким чином, підвищується достовірність інформації та її оперативність [4].

Метою аналізу виробництва і реалізації готової продукції є обґрунтування управлінських рішень, спрямованих на збільшення обсягів продажу, зміцнення конкурентних позицій підприємства на ринку, розширення його частки, в результаті чого зростають фінансові результати.

Головними проблемами обліку та аналізу готової продукції та її реалізації на сучасному підприємстві є:

- відсутність єдиного підходу до класифікації результатів виробництва, що зменшує можливість точного визначення об'єктів бухгалтерського обліку;
- зниження ефективності контролю якості, конкурентоспроможності та рентабельності продукції, внаслідок неповного відображення інформації про формування собівартості продукції в результатах виробництва у фінансовій звітності [5];
- виникнення дебіторської заборгованості.

Економічно не вигідною для підприємства є виникнення дебіторської заборгованості, тому що неможливо використати дані кошти, для виготовлення і реалізації нової продукції. Нарахований дохід може бути списаний на фінансові результати, і співставлятися з витратами понесеними для отримання цього доходу, тобто для визначення прибутку чи збитку, але реально цього доходу немає. Дебіторська заборгованість може бути сумнівною, тобто не має впевненості в повному або частковому погашенні даної заборгованості.

Для вирішення цієї проблеми необхідно використовувати у розрахунках із покупцями таких форм безготівкових розрахунків, які б гарантували своєчасне надходження грошових коштів за продану покупцям продукцію, а також акредитивна форма розрахунків. Обидві форми безготівкових розрахунків безпечні й зменшують можливість виникнення безнадійної дебіторської заборгованості.

Висновки. В процесі управління сучасним підприємством стан обліку та аналізу готової продукції та її реалізації займає головне місце. Саме тому сьогодні однією з складових ефективної організації обліку та аналізу готової продукції та її реалізації є високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних та кількісних характеристик готової продукції. Результати досліджень з організації обліку та аналізу готової продукції свідчать про те, що існують проблеми, які впливають на

організацію ведення обліку готової продукції та її реалізації . Вирішення досліджених проблем дозволить ефективно здійснювати бухгалтерський облік готової продукції та її собівартості, підвищить ефективність виробництва, і тим самим підтримає конкурентоспроможність виробленої продукції, нарощуючи економічний потенціал підприємства.

Література

1. Пушкар М.С. Фінансовий облік / М.С Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 628 с.
2. Фінансовий облік: [навч. посіб.]; за ред. [В.К. Орлової, М.С. Орлів, С.В. Хоми]; 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: ЦНЛ, 2010. – 510 с.
3. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: [навчпосіб.] / за ред. М.В. Кужельного. – К.: АСК, 2001. –272 с.
4. Жмур Н.М. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізації / Н.М. Жмур // Держава та регіони.Серія «Економіка та підприємництво». – 2007. – № 2. –С. 301–304.
5. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік / [Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Давидюк, Н.М. Малюга, Л.В. Чижевська]. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 480 с.